

Handläggare
Ewa Franzén
Telefon: 0850814019

Till
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd
2021-06-17

När behovet får styra – ett tandvårdssystem för en mer jämlik tandhälsa (SOU 2021:8)

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2021/472

Förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden har fått en remiss att yttra sig kring angående tandvård; *När behovet får styra – ett tandvårdssystem för en mer jämlik tandhälsa*. Syftet med utredningen är att föreslagna förändringar ska minska skillnaderna i tandhälsa i befolkningen.

Utredningen är omfattande och många av förslagen som framkommer anser förvaltningen är positiva och skapar tydlighet inom hälso- och sjukvård. Förvaltningen ställer sig positiv till att patientavgiften sätts på en sådan nivå att fler människor ska kunna prioritera tandvård. Utredningen föreslår att regionernas ansvar för munvårdsutbildning till personal inom kommunalt finansierad omsorgsverksamhet upphör och förs över till kommunen. Förvaltningen ser en risk för att kvaliteten försämras, om förslaget genomförs eftersom kommunen saknar tillräcklig kompetens för uppdraget.

Bakgrund

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd har fått Remiss - När behovet får styra – ett tandvårdssystem för en mer jämlik tandhälsa för remissyttrande. Remissen har sänts till tre stadsdelsnämnder, Socialnämnden, Äldrenämnden och Stadsledningskontoret.

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning
Social omsorg vuxen

Slakthusplan 8 A
Box 81
121 22 Johanneshov
Växel 08-508 14 000
Fax
eav@stockholm.se
start.stockholm

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Social omsorg barn och unga i samverkan med Social omsorg vuxen och Social omsorg äldre.

Ärendet

Regeringen beslutade den 8 mars 2018 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda och lämna förslag till hur tandvårdssystemet kan utvecklas för att bli mer resurseffektivt och jämlikt. Ytterligare två tilläggsdirektiv tillkom under 2020. Utredningen har antagit namnet Utredningen om jämlik tandhälsa. Syftet med utredningen är att föreslå förändringar ska gynna en regelbunden och förebyggande tandvård och syfta till att minska skillnaderna i tandhälsa i befolkningen.

Utredningen kommer fram med flera förslag, så som till exempel: Tandvård och övrig hälso- och sjukvård bedrivs i dagsläget i två separata system och utredningens förslag är att det ska bli ett gemensamt system. Regionerna blir huvudman för all form av vård.

Utredningen föreslår att regionerna ska ansvara för tandvård för personer till och med det år de fyller 19 år. Detta i syfte att säkerställa en mer jämlik tandvård med nationella riktlinjer och mer systematisk uppföljning.

Det framgår av utredningen att många unga vuxna studerar på annan ort än där de är folkbokförda. För att en vårdgivare ska kunna behandla en ung patient som är folkbokförd i ett annat län behöver vårdgivaren först kontrollera om möjlighet till utomlänstandvård kan ges ifrån patientens hemregion.

I utredningen beskrivs att personer i socioekonomiskt svaga grupper har sämre tandhälsa. Generellt beskrivs att ju mer omfattande funktionsnedsättning en person har desto sämre tandhälsa. Inom ekonomiskt bistånd utmärker sig nyanlända och personer med missbruksproblematik som grupper med sämre tandhälsa. Patientavgiften föreslås bli 200 kronor per besök.

Utredningen föreslår att regionernas ansvar för munvårdsutbildning till personal inom kommunalt finansierad omsorgsverksamhet upphör och förs över till kommunen.

Utredningen föreslår att uppsökande verksamhet i form av munhalsbedömning för patienter som har tillgång till nödvändig tandvård upphör. Munvårdskort med instruktioner och råd föreslås i stället ingå i tandhälsoplanen inom det långvariga selektiva stödet för basal tandvård.

Synpunkter och förslag

Förändring av huvudmannaskap, det vill säga att regionerna blir ansvariga för all typ av vård innebär främst effekter inom organisation och regelverk. Eftersom det inte medför några särskilda förändringar för patienterna har förvaltningen ingen annan synpunkt på förslaget annat än att det verkar vara en rimlig och logisk förändring.

Avseende barn syns det stora skillnader i besöksfrekvens och antal kariesskador beroende på var i landet man bor. En tydlig orsak till detta är socioekonomiska faktorer men även stora skillnader över landet kring vilken kategori tandvårdspersonal som finns tillgänglig. En likartad modell och systematisk uppföljning kan leda till mer jämlik tandvård men en viktig faktor är vilken socioekonomisk kontext barn växer upp i och det råder sannolikt inte utredningens förslag avseende att regionerna blir huvudman för tandvård bot på.

I utredningen diskuteras det kring unga vuxna som studerar på annan ort än där de är folkbokförda. Det förekommer inte något resonemang kring barn som placeras av socialtjänsten i andra hem. Barn som placeras stadigvarande i familjehem blir också folkbokförda på familjehemmets adress. Däremot är det relativt många barn som placeras i andra typer av hem och då fortsätter, tills vidare, att vara folkbokförda hos sina vårdnadshavare. Förvaltningen ställer sig frågande till hur dessa barns tandvård ska hanteras och vem som bär ansvar för vården. Placerade barns behov av god tandvård måste tillgodoses i utredningen.

Utifrån att förvaltningen möter flera utsatta grupper som pekats ut ha en sämre tandhälsa ser förvaltningen positivt på att de ekonomiska trösklarna föreslås sänkas för att stimulera utvecklingen att fler söker tandvård regelbundet.

Förvaltningen vill lyfta att personer med psykisk funktionsnedsättning ofta kan ha en dålig tandhälsa utan att ha behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser. Personer med psykisk funktionsnedsättning har ofta över tid varierande behov av stödinsatser utifrån att den psykiska hälsan i perioder kan försämrats. Den avgränsning som idag finns att särskilt tandvårdsstöd riktas till personer med omfattande vård- och omsorgsbehov är ett problem som bidrar till dålig munhälsa hos dessa personer.

Det finns en risk om uppsökande verksamhet inte längre erbjuds för att personer ska få en munhälsobedömning. Möjligheten till uppsökande verksamhet behövs för de personer som av olika skäl och funktionsnedsättningar undviker tandvården/tandläkarbesök.

Munvårdskort med instruktioner och råd till patient och omvårdnadsperson är otillräcklig åtgärd och bedöms kunna leda till försämrad munhälsa och ojämlik tandvård framförallt hos målgrupper med nedsatt kognitiv förmåga eller med vissa psykiska funktionsnedsättningar.

Förvaltningen anser att kunskapen om personer med funktionsnedsättningar och deras behov avseende tandvård behöver öka för att de insatser som ges ska vara av god kvalitet. Därför bör de professioner som på olika sätt kommer i kontakt med de målgrupper som har behov av stöd för sin tandhälsa få utbildning som säkerställer kompetensen inom området. Med anledning av detta bör regionernas ansvar för munvårdsutbildning till personal i kommunalt finansierad omsorgsverksamhet finnas kvar.

Utredningen föreslår att regionernas ansvar för munvårdsutbildning till personal inom kommunalt finansierad omsorgsverksamhet upphör och förs över till kommunen. Förvaltningen ser en risk för att kvaliteten försämras, om förslaget genomförs. Kommunen saknar tillräcklig kompetens för uppdraget. Det är därför mycket viktigt att regionen även fortsättningsvis ansvarar för munhälsoutbildning, för att upprätthålla en god och likvärdig munhälsa hos äldre i särskilda boenden.

Utredningen föreslår att uppsökande verksamhet i form av munhälsobedömning för patienter som har tillgång till nödvändig tandvård upphör. Munvårdskort med instruktioner och råd föreslås i stället ingå i tandhälsoplanen inom det långvariga selektiva stödet för basal tandvård. För äldre personer i särskilt boende kan förslaget innebära att det blir svårt att få en årlig munhälsobedömning av kvalificerad personal, som sker i dag. Förvaltningen menar att detta behov måste tillgodoses i förslaget.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör

Jeanette Holmqvist
Avdelningschef Social omsorg
barn och unga

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning
Social omsorg vuxen

Slakthusplan 8 A
Box 81
121 22 Johanneshov
Växel 08-508 14 000
Fax
eav@stockholm.se
stockholm.se

Leif Kananen
Avdelningschef
Social omsorg äldre

Veronica Starck
Avdelningschef
Social omsorg vuxen

Bilagor

1. Remissbrev - Följebrev - När behovet får styra – ett tandvårdssystem för en mer jämlik tandhälsa
2. Remissunderlag - Betänkande - När behovet får styra – ett tandvårdssystem för en mer jämlik tandhälsa, volym 1
3. Remissunderlag - Betänkande - När behovet får styra – ett tandvårdssystem för en mer jämlik tandhälsa, volym 2